
Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2019:1

Läroplan för Svenska kyrkan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motionerna 2019:1 och 2019:16 som handlar om kyrkans undervisningsuppdrag. Utskottet anser att motionerna är angelägna men begreppet läroplan leder församlingar fel. Med anledning av motionerna föreslår i stället utskottet att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta förslag till innehåll som stöd för församlingarnas undervisning för alla åldrar. Utskottet ser gärna att det sker i programmet för lärande och undervisning.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2019:1,
2. avslå motion 2019:16,
3. med anledning av motionerna 2019:1 och 2019:16 uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta förslag till innehåll som stöd för församlingarnas undervisning för alla åldrar.

Motionernas förslag

Motion 2019:1 av Lars-Ivar Ericson, Läroplan för kyrkans barnverksamhet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utforma en läroplan för kyrkans barnverksamhet.

Motion 2019:16 av Kent Karlsson och Lena Arman, Svenska kyrkans läroplan 0–18 år

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en sammanhållen läroplan för Svenska kyrkans undervisning med barn och unga 0–18 år.

Bakgrund

Motionerna pekar på betydelsen av sammanhang och progression när det gäller Svenska kyrkans undervisning i relation till barn och unga. Motionerna knyter an till kyrkostyrelsens skrivelse (KsSkr 2019:5) som behandlas under årets kyrkomöte.

I skrivelsen anges att behovet av en kraftsamling i Svenska kyrkan kring undervisning och lärande är stort. Därför föreslår kyrkostyrelsen att en sådan kraftsamling

ska genomföras tillsammans med stift och församlingar. Vidare föreslår kyrkostyrelsen att kyrkomötet genom ett uttalande ska uppmana församlingar, stift och den nationella nivån till en unik satsning på undervisning och lärande.

Svenska kyrkans arbete med undervisning

De senaste 20 åren har det tagits fram ett antal dokument som påverkat Svenska kyrkans arbete med lärande och undervisning. *I dialog med barn – grund för Svenska kyrkans arbete bland barn 0–14 år* gavs ut 1999 av Församlingarnämnden och året efter (2000) *Lärande och undervisning – grund för Svenska kyrkans pedagogiska arbete* (Svenska kyrkans nämnd för kyrkolivets utveckling)

2012 tog Svenska kyrkans nationella nivå, i samverkan med stiftet, fram dokumentet: *Svenska kyrkans möte med barnet 0–6 år*. Dokumentet beskriver vad Svenska kyrkan vill vara i mötet med barnet och är ett stöd för utvecklingen och framtagande av handlingsplaner, kursplaner m.m.

Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmandarbete (2007) är antagna av alla Svenska kyrkans 13 domkapitel. Riktlinjerna anger att varje församling ska göra en handlingsplan för det lokala konfirmandarbetet som ger konfirmationsundervisningen ett sammanhang.

Under 2009–2012 pågick programmet Barn och unga 0–18 år med uppgift att stärka barn och ungas upplevelse av Svenska kyrkan som en plats för delande av tro och livsfrågor på sina egna villkor. Programmet avslutades 2012 och samma år beslutade kyrkostyrelsen om en gemensam satsning på kyrkans undervisning och mission i alla åldrar: *Dela tro – dela liv*. Syftet med satsningen var att stödja stiftens främjande av församlingarna i deras uppgift att, med stöd av undervisning, möjliggöra för människor i olika åldrar att ta emot evangelium. Satsningen pågick under åren 2013–2018.

I kyrkostyrelsens skrivelse 2018:1 (Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2018–2020) lyfte kyrkostyrelsen fram lärande och undervisning som ett prioriterat område för nationell nivå under de kommande åren. Programmet för lärande och undervisning är Svenska kyrkans gemensamma och långsiktiga satsning på ett systematiskt och sammanhållet arbete med lärande och undervisning för alla åldersgrupper.

Tidigare behandling i kyrkomötet

2017 behandlade Kyrkolivsutskottet i sitt betänkande 2017:3 motion 2017:120, ABC för kyrkans undervisning. Motionären anser att det behöver tas fram en gemensam utgångspunkt/läroplan för kyrkans undervisningsuppdrag och föreslår med anledning av det i beslutspunkt 1 att kyrkomötet ska besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att i den kommande satsningen ”program för lärande och undervisning” utarbeta nationella ”Trons ABC” där det centrala innehållet i kyrkans dopundervisning för olika åldrar formuleras.

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2019:1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2019:16.
3. Med anledning av motionerna 2019:1 och 2019:16 föreslår kyrkolivsutskottet kyrkomötet besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta förslag till innehåll som stöd för församlingarnas undervisning för alla åldrar.

Utskottet menar att motionerna är viktiga, då de handlar om undervisning som är en dimension i församlingens grundläggande uppgift. Det finns en stor samstämmighet i utskottet om att det behövs en kärna, en kompass eller vägledning som förtydligar vad som är centralt i Svenska kyrkans undervisning. Samtidigt menar utskottet att begreppet läroplan är svårt, då det finns risk att begreppet leder oss fel när det ska bedrivas undervisning i Svenska kyrkan. En läroplan riskerar att bli något som måste följas och som kan vara svårt att anpassa till de människor och verksamheter som finns i församlingen. De ungas kyrkomöte anger i sina kommentarer gällande motion 2019:1, att läroplan och riktlinjer är något som många unga associerar med skola och mätbara krav. Utskottet instämmer i resonemanget som De Ungas Kyrkomöte lyfter fram gällande motion 2019:16. De påpekar i sin kommentar att det kan uppstå en problematik då barn i kyrkans verksamheter sällan börjar samtidigt och att det därför blir svårt att ha en barn- eller ungdomsgrupp (en gruppstillhörighet som motiveras av t.ex. ålder eller intressen) där kunskaperna om kristen tro varierar.

Utskottet har också identifierat behovet av metodbank, material, konkreta tips och idéer för den som står i undervisningsuppdraget.

Begreppen läroplan och undervisningsplan har diskuterats i utskottet. Även ”plan för lärande och undervisning” har nämnts som en möjlighet. Detta för att poängtera att lärande hör ihop med undervisning men är samtidigt något större och mer genomgripande för en människa.

Utskottet är delat i åsikterna om huruvida behov finns av fastställda gemensamma kursplaner, menanser att det är värdefullt om förslag till innehåll arbetas fram som stöd till de församlingar som så önskar.

Utskottet vill även påpeka att det är viktigt att 0–18 års perspektivet inte tappas bort i programmet för lärande och undervisning.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionerna 2019:1 och 2019:16 men med anledning av dem föreslår i stället utskottet kyrkomötet att utarbeta förslag till innehåll som stöd för församlingarnas undervisning för alla åldrar. Utskottet ser gärna att det sker i programmet för lärande och undervisning.

Uppsala den 3 oktober 2019

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Niklas Grahn, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Niklas Grahn, ordförande, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Eva-Maria Munck, Kent Karlsson, Agne Arnesson, Inga Alm, Zandra Pettersson, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Vicktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

KI 2019:1

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Agneta Lindström Berg, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Elisabet Berggård, Amanda Carlshamre, Nina Wahlin, Ellionor Moberg, Ralf Dahlgren, Lisa Gerenmark, David Castor och Magnus Jarnling.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2019:2

Riktlinjer för konfirmandarbetet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas två motioner, 2019:2 och 2019:8, som handlar om *Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmandarbete*. Motionerna berör i vilken ålder barn ska erbjudas möjlighet att konfirmeras för att undvika glapp i församlingens verksamhet och vad konfirmationsundervisning ska innehålla i form av tematik. Utskottet anser att konfirmationsåldern är väl anpassad för konfirmationens innehåll samt att antagande av konfirmandriktlinjerna är en fråga för domkapitlen, inte kyrkomötet. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att motionerna ska avslås.

Till betänkandet finns två reservationer.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2019:2,
2. avslå motion 2019:8.

Motionernas förslag

Motion 2019:2 av Karl-Gunnar Svensson, Nya modeller för konfirmandarbete

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att, genom kontakt med stift och församlingar, hitta modeller för konfirmandarbetet som gör att konfirmandundervisningen blir en naturlig fortsättning på församlingarnas barnarbete.

Motion 2019:8 av Marjut Ervasti m.fl., Hållbarhetsperspektiv i Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmandarbete

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inkludera klimat- och hållbarhetsperspektiv i *Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmandarbete*.

Bakgrund

Båda motionerna berör *Riktlinjerna för Svenska kyrkans konfirmandarbete*. De nu gällande riktlinjerna är framtagna 2007 och är antagna av domkapitlen i alla stift. Riktlinjerna innehåller de regler som gäller för konfirmation i Svenska kyrkan, t.ex. i vilken ålder barnet bjuds in, hur många klocktimmar undervisning ska omfatta och antal lägerdygn som ska erbjudas. I riktlinjerna finns en medveten försiktighet att styra församlingarnas konfirmandarbete då förutsättningar och behov varierar. Riktlinjerna

poängterar att kyrkan vill vara ett stöd för unga människor och hjälpa dem att bearbeta angelägna frågor i ljuset av kristen tro.

Handlingsplaner

Riktlinjerna anger att varje församling ska göra en handlingsplan för det lokala konfirmandarbetet, vilket betyder att det i handlingsplanen ska formuleras mål som är möjliga att utvärdera. Denna handlingsplan ska utformas så att den lever upp till riktlinjerna och utgår från församlingens inriktning på det pedagogiska arbetet. Riktlinjerna betonar vikten av att konfirmationen sätts i ett pastoralt sammanhang och betydelsen av det görs tydliga kopplingar mellan handlingsplan och församlingsinstruktion.

I samband med Krafttag konfirmation 2014–2017 påbörjades ett arbete med att revidera riktlinjerna. Arbetet leds av Svenska kyrkans nationella nivå och genomförs i samverkan med stiftet. I det pågående arbetet har arbetsgruppen lämnat förslag på tematik gällande undervisningens innehåll. Här fanns bland annat miljö och klimat med som ett föreslaget tema. I den remissrunda som genomfördes 2019 avvisade stiftens domkapitel dessa förslag på tematik med huvudsaklig motivering att församlingar har kompetens och förmåga att själva utforma en konfirmationsundervisning som är anpassad till den lokala kontexten och församlingens förutsättningar.

Konfirmationsålder

I det pågående arbetet med riktlinjerna har det förts en diskussion som gäller konfirmandens ålder. Några stift har önskat möjligheten att erbjuda konfirmation till yngre barn. Anledningen som anges, är att barnen redan finns i församlingens verksamhet och att det därför blir enklare att nå dem med inbjudan samt att det blir kontinuitet i deras deltagande i församlingens verksamhet. Majoriteten i arbetsgruppen gjorde dock bedömningen att det är viktigt att behålla konfirmandåldern till det år barnet fyller 15 år (som det är idag). I resonemanget framfördes att målsättningen med konfirmandarbetet är att ge stöd till tonåringar under en fas i identitetsutvecklingen som för de flesta inträffar vid 14–15 års ålder. Arbetsgruppen påpekade också att det redan finns en utvecklad konfirmandpedagogik och pedagogiskt material för just denna åldersgrupp.

Klimat och konfirmation

Svenska kyrkans arbete med frågor som rör klimatet pågår i varierande grad på alla kyrkans nivåer. I *Ett biskopsbrev om klimatet* (2014) uppmanade biskoparna församlingarna att särskilt studera de bibeltexter som handlar om vår plats och vårt ansvar i skapelsen, om rättvisa och rättfärdighet. I brevet påtalas vikten av att använda de redskap som finns för att stödja församlingarnas klimat- och miljöarbete (exempelvis miljödiplomering). I *Ett biskopsbrev om klimatet* (2019) beskrivs att den existentiella oron fördjupas, inte minst bland barn och unga. I brevet påpekas att Svenska kyrkan har en viktig uppgift som förmedlare av hopp, framtidstro och livsmod.

Svenska Kyrkans Unga

Svenska Kyrkans Unga har i många år arbetat med att integrera miljö- och hållbarhetsperspektiv i både teologi och praktik. Konkreta exempel på detta är arbetet med Agera-volontärer och Changemakers.

Utskottets överväganden

KI 2019:2

Motion 2019:2

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2019:2.

Utskottet bejakar motionärens beskrivning av betydelsen av att församlingar har ett sammanhållet arbete med barn och unga, men utskottet tror inte att ett tidigare-läggande av konfirmationsåldern är lösningen. Utskottet vill också framhålla att det redan i dag, enligt gällande riktlinjer är möjligt med en flerårskonfirmation.

I de handlingsplaner som församlingar ska utforma, är en viktig del att se över vilka glapp som finns i barn- och ungdomsarbetet. Utskottet delar motionärens påpekande att barn- och ungdomsarbetet måste hänga ihop och att det måste finnas verksamhet även för de barn som är mellan 9–13 år. Det är viktigt att barn och unga, oavsett ålder eller intresseinriktning kan finna sammanhang och verksamheter som passar dem. Utskottet uppfattar att det arbete som ska göras i programmet för lärande och undervisning också omfattar åldersgruppen 9–13 år.

Utskottet anser att det är viktigt att hålla fast vid den ålder som riktlinjerna anger då konfirmation handlar om att bearbeta frågor kring tro, existens och liv under en fas av identitetsutveckling som för de flesta inträffar i åldern 14–15 år.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att motion 2019:2 ska avslås.

Motion 2019:8

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2019:8.

Utskottet anser att motionen är viktig då den understryker betydelsen av att frågorna om hållbarhet finns med som ett perspektiv i kyrkans undervisning. Utskottet delar De ungas kyrkomötes påpekande att hållbarhet är ett viktigt tema i alla kyrkans verksamheter. I betänkandets bakgrundstext framgår att frågor om miljö och hållbarhet är något som Svenska kyrkan arbetar med på olika sätt och att unga människor är delaktiga i detta.

Utskottet vill avslutningsvis påpeka att riktlinjer för konfirmandarbetet är något som stiftens antar genom sina domkapitel och är därmed något som ligger utanför kyrkomötets beslutsområden.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att motion 2019:8 ska avslås.

Uppsala den 3 oktober 2019

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Niklas Grahn, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Niklas Grahn, ordförande, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Eva-Maria Munck, Kent Karlsson, Agne Arnesson, Inga Alm, Zandra Pettersson, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Viktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Agneta Lindström Berg, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Elisabet Berggård, Amanda Carlshamre, Nina Wahlin, Ellionor Moberg, Ralf Dahlgren, Lisa Gerenmark, David Castor och Magnus Jarnling.

KI 2019:2

Reservation 1

Jag reserverar mig mot beslutet med hänvisning till bifallsyrkande av motion 2019:2.

Torbjörn Aronson

Reservation 2

Jag reserverar mig till förmån för bifall för motion 2019:8.

Vicktoria Bagi

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2019:3

Vuxenkonfirmation

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas två motioner som handlar om hur församlingarna erbjuder vuxenkonfirmation och hur arbetet med vuxenkonfirmander kan utvecklas i form av information- och erfarenhetsutbyte. Utskottet anser arbetet med att möta konfirmander i första hand är en fråga för församlingarna. Utskottet konstaterar att det redan finns sammanhang och platser för idé- och erfarenhetsutbyte och att det i de nya riktlinjerna för konfirmandarbetet kommer att finnas avsnitt som handlar om arbetet med vuxenkonfirmander. Utskottet föreslår därför att motionerna 2019:34 och 2019:46 ska avslås.

Till betänkandet finns två reservationer och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2019:34,
2. avslå motion 2019:46.

Motionernas förslag

Motion 2019:34 av Elisabeth Sandlund m.fl., Erfarenhetsbank för vuxenkonfirmation

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur goda idéer och erfarenheter av vuxenkonfirmation kan samlas i en kunskaps- och inspirationsbank i syfte att uppmuntra fler församlingar att starta sådan undervisning.

Motion 2019:46 av Eva Kyrk, Konfirmation för vuxna

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att införa en konfirmationsutbildning som riktar sig till vuxna som inte konfirmerat sig under sin uppväxt.

Bakgrund

Enligt Svenska kyrkans statistik var det 243 individer över 18 år som konfirmerades, år 2018. Flest vuxenkonfirmerationer var det i Stockholms stift med 77 personer, därefter följde stiftet Lund, Uppsala och Strängnäs.

Det bör i sammanhanget påpekas att beräkningen av antal vuxenkonfirmerationer är komplicerad. Den statistik som redovisas här, grundar sig enbart på de uppgifter som finns i ministerialbokens konfirmationsdel. Kyrkoordningen anger i 22 kap. 3 § att

den som är 16 år och äldre, ska antecknas som konfirmerad efter genomgången dop. Detta betyder att det finns en grupp, 16 år och äldre, som i statistiken räknas som ”konfirmerade” utifrån att de har fått dopundervisning och sedan döpts.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet har tidigare behandlat en motion om vuxenkonfirmation. Motionen, 2008:73, behandlades av Kyrkolivsutskottet i betänkandet 2008:11. Motionärerna föreslår att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att arbeta fram riktlinjer för vuxendop och konfirmationsgrupper för vuxna, samt att i samtal med stiftens uppmana dem att utarbeta idéer och material i syfte att förbättra församlingens möte med vuxendöpta, vuxenkonfirmander och andra vuxna som söker sig till kyrkan. Utskottet konstaterar att andelen som konfirmerades i vuxen ålder hade sjunkit med cirka 50 procent under perioden 1997–2008 (från cirka 600 individer/år till cirka 300 individer/år) och det rör sig därför om ett fåtal som konfirmeras i varje stift. Något behov av särskilda riktlinjer för vuxna konfirmandgrupper anser man inte föreligger utan man refererar till de, vid tidpunkten, nya riktlinjerna för konfirmandarbetet och att dessa också kan vara ett stöd för församlingarnas arbete med vuxna konfirmander. Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås vilket även blev kyrkomötets beslut.

Revidering av Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmandarbete

Det pågår ett arbete med att revidera 2007 års konfirmandriktlinjer. I det arbetet föreslås en formulering om att varje församling/pastorat bör ha beredskap att erbjuda konfirmation för ungdomar från 16 år och vuxna.

Vuxenkatekumenat

Katekumenatet är en metod för vuxenundervisning som funnits i Sverige sedan 1990-talet och som bygger på att deltagaren, genom samtal med andra, i sin egen takt och i flera steg ges möjlighet att utveckla en personlig tro i församlingens gemenskap.

Svenska kyrkans statistik visar att det är mellan 22 000 och 25 000 vuxna som varje år deltar i olika gruppverksamheter, exempelvis Alphagrupper, Vuxenväg till tro, bibelstudiegrupper och liknande. Siffran har varit konstant de senaste tio åren. Flest deltagare fanns 2018 i Göteborgs stift (4 419), följt av Lunds stift (3 572) och Uppsala stift (2 609).

Portalen i programmet

I programmet Lärande och undervisning planeras bland annat en insats som gäller webb och sociala medier. Programmet har identifierat den digitala världen som en viktig arena för kontakt, information och samtal om kristen tro. I programmålen betonas betydelsen av arbetet med sådana digitala åtgärder som ger allmänheten tillgång till en bred och djup förståelse av kristen tro i enlighet med Svenska kyrkans teologiska tradition. Programmet kommer också att arbeta med att inventera det befintliga pedagogiska arbetet och vid behov ta fram nytt pedagogiskt material.

Motion 2019:34

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2019:34.

Utskottet anser att motionen pekar på en angelägen uppgift för Svenska kyrkan och den handlar om att utveckla arbetet med vuxenkonfirmander. Motionärerna efterlyser en metod- och idébank som ska uppmuntra församlingar att starta sådan undervisning.

Utskottet menar att det finns ett värde i att metoder, erfarenheter och idéer delas då det gäller församlingars arbete med vuxenkonfirmander. Samtidigt konstaterar utskottet att det redan finns sådana sammanhang och mötesplatser där detta sker, som t.ex. det nationella konfirmandnätverket. Utskottet har under behandlingen av den här motionen fått information om att det i arbetet med de nya konfirmandriktlinjerna kommer att finnas avsnitt som tar upp arbetet med vuxenkonfirmander.

Därför föreslår utskottet att kyrkomötet ska avslå motion 2019:34.

Motion 2019:46

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2019:46.

Utskottet delar motionärens uppfattning att det är viktigt att församlingar erbjuder människor, även efter den ålder som riktlinjerna för konfirmandarbetet anger, möjligheter till konfirmationsundervisning. Utskottet menar att det blir allt viktigare att även vuxna erbjuds konfirmation då gruppen som inte konfirmeras i den ålder riktlinjerna anger blir allt större.

Utskottet anser dock att konfirmationsundervisningen i första hand är en fråga för församlingarna. Utskottet har fått kännedom om att de nya riktlinjerna för konfirmandarbetet kommer understryka betydelsen av att församlingarna har ett väl fungerande arbete kring detta med vuxenkonfirmation.

Därför föreslår utskottet att kyrkomötet ska avslå motion 2019:46.

Uppsala den 4 oktober 2019

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Niklas Grahn, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Niklas Grahn, ordförande, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Eva-Maria Munck, Kent Karlsson, Agne Arnesson, Inga Alm, Ann-Christine From Utterstedt, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Vicktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Agneta Lindström Berg, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Elisabet Berggård, Amanda Carlshamre, Nina Wahlin, Ellionor Moberg, Ralf Dahlgren, Lisa Gerenmark, Zandra Pettersson, David Castor och Magnus Jarnling.

Biskop Thomas Petersson har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig till förmån för motion 2019:34

Ann-Christine From Utterstedt

Reservation 2

Vi reserverar oss till förmån för att motion 2019:46 ska anses vara besvarad med vad utskottet har anfört.

Mats Ershammar, Ann-Christine From Utterstedt och Torbjörn Aronson

Särskild mening

Jag anmäler särskild mening vad gäller utskottets avslagsyrkande för motion 2019:34. Jag står bakom den motivering som ges i motionen och anser att utskottet skulle ha yrkat bifall.

David Castor

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2019:4

Lägerverksamhet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2019:21 som handlar om Svenska kyrkans viktiga och betydelsefulla lägerverksamhet för barn- och ungdomar. Motionären önskar att kyrkostyrelsen ska säkerställa att utbildningar inom lägerverksamhet görs tillgängliga för alla barn och ungdomar inom Svenska kyrkans församlingar. Utskottet konstaterar att detta varken är möjligt eller något som kyrkostyrelsen kan säkerställa. Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2019:21.

Motionens förslag

Motion 2019:21 av Karin Nodin och Nina Wahlin, Lägerverksamhet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att säkerställa att utbildningar inom lägerverksamhet görs tillgängliga för alla barn och ungdomar inom Svenska kyrkans församlingar.

Bakgrund

Kyrkokansliet för ingen statistik gällande lägerverksamheten och det råder osäkerhet om i vilken omfattning församlingar erbjuder utbildningar för barn inom lägerverksamheten. Med stor sannolikhet finns det stora skillnader i församlingens möjligheter att bedriva lägerverksamhet.

Arbetsrättsligt

Under 2000-talet har de arbetsrättsliga reglerna förtydligats, när det gäller tjänstgöring vid läger. Arbetsgivaren ska klargöra vilka förutsättningar och villkor som gäller för arbetstagare vid tillfälligt utflyttad verksamhet och lägerverksamhet, innan verksamheten/lägret påbörjas. Exempel på sådant som ska klargöras är bland annat arbetstidens förläggning (t.ex. dygnsvila), bemanning, vilken ersättning som ska utges och vilket ansvar arbetstagaren har. Undantag från denna arbetsrättsliga princip kan enbart ske om arbetsgivaren har särskilda skäl för det.

I de samtal som förts mellan stift och nationell nivå, i barn- och familjenätverket och konfirmandnätverket, har det framkommit att vissa församlingar har haft svårt att leva upp till de regler som rör bemanning och dygnsvila.

Barn som är oroliga för att sova borta

När *Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmandarbete* (2007) jobbades fram fanns en utbredd uppfattning, i det nationella konfirmandnätverket (stiftsrepresentanter), att konfirmandundervisning inom lägerverksamhet är värdefull. Det kom därför i riktlinjerna att formuleras som ett krav. Konfirmanden ska enligt riktlinjerna erbjudas minst fyra lägerdygn.

I den pågående revideringen av riktlinjerna har arbetsgruppen identifierat en grupp barn som tycker att deltagande i lägerverksamhet är problematisk, då det innebär övernattnings. Hur stor grupp barn det handlar om är oklart, men antalet bedöms vara så pass stor att arbetsgruppen nu föreslår att kravet om fyra lägerdygn tas bort. De stift som sedan tidigare har fått dispens för lägerfri konfirmandtid, uppger att de har nått nya grupper av 15-åringar.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2019:21.

Utskottet är mycket positiv till lägerverksamhet och anser att den metodik som är möjlig vid läger är värdefull för att stärka barn och ungas kunskaper om, och känsla av tillhörighet till kyrkan. Utskottet vill påtala de utvärderingar som genomförts i konfirmandstudier som visar på ett starkt samband mellan en positiv upplevelse av konfirmandtiden och antal lägerdygn.

Utskottet vill även poängtera att det är angeläget att lägerverksamhet utformas på ett sådant sätt att alla barn och ungdomar upplever att de kan vara med. Det handlar om tillgänglighet, ekonomiska villkor och barnets upplevelse av trygghet. Utskottet menar att det är viktigt att arbeta med olika sorters lägerinriktningar, inte bara sådana som syftar till inhämtande och bearbetning av kunskap.

Utskottet bejakar intentionen i motionen och instämmer i att lägerverksamhet är en mycket viktig del i barn- och ungdomsarbetet men konstaterar att det varken är möjligt eller är kyrkostyrelsens uppgift att säkerställa att lägerverksamhet erbjuds barn- och ungdomar.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att motion 2019:21 ska avslås.

Uppsala den 4 oktober 2019

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Niklas Grahn, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Niklas Grahn, ordförande, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Eva-Maria Munck, Kent Karlsson, Agne Arnesson, Inga Alm, Ann-Christine From Utterstedt, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Vicktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Agneta Lindström Berg, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Elisabet Berggård, Amanda Carlshamre, Nina Wahlin, Ellionor Moberg, Ralf Dahlgren, Lisa Gerenmark, Zandra Pettersson, David Castor och Magnus Jarnling.

Biskop Thomas Petersson har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2019:5

Utbildning och stöd för ledare i undervisning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2019:4 om utbildning i kristet ledarskap och motion 2019:22 om stöd för undervisning ledd av lekmän. Utskottet menar att det redan görs en hel del insatser för att stärka ideellt engagemang. Däremot anser utskottet att det saknas ett genomtänkt förhållningssätt från kyrkostyrelsens sida vad gäller det ideella engagemangets betydelse inom uppdraget undervisning varför utskottet vill att kyrkostyrelsen stärker denna del i samverkan med stiftens, inte minst i det aktuella programmet för lärande och undervisning. Utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motion 2019:4 och bifalla motion 2019:22.

Till betänkandet finns två reservationer och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2019:4,
2. bifalla motion 2019:22.

Motionernas förslag

Motion 2019:4 av Karin Nodin och Nina Wahlin, Utbildning i kristet ledarskap

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att intensifiera arbetet med utveckling och utbildningar kring kristet ledarskap, för större delaktighet för ledare och ungdomar men också bland medlemmar i övriga åldrar. Församlingarna behöver integreras i större grad i detta utvecklingsarbete.

Motion 2019:22 av Anders Brunnstedt m.fl., Stöd till undervisning ledd av lekmän

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka och analysera samt ta fram förslag om hur man tillsammans med stiftens kan stödja församlingar och pastorat i att ge lekmän en större del av ansvaret för att leda undervisning för olika målgrupper.

Bakgrund

Varje församling har ansvar för att ta tillvara de resurser och den kompetens som finns i församlingen och utveckla former för ökad delaktighet i församlingslivet. I många församlingar är det självklart att människor kan bidra på olika sätt till församlingens

arbete och att de ideellt engagerade både får utbildning och det stöd för sitt uppdrag som de behöver. I andra församlingar är det inte lika självklart. Stiften har till uppdrag att främja församlingens liv genom att bl.a. fortbilda medarbetare samt bidra till utveckling av metodik och pedagogik.

Ideellt forum i Svenska kyrkan

Ideellt forum i Svenska kyrkan har funnits under många år och är ett samarbete mellan inomkyrkliga organisationer och fungerar som nätverk för frivillighet, delaktighet och personligt engagemang för församlingens liv i Svenska kyrkan. Ideellt forum lyfter fram idealitetens betydelse och synliggör församlingens medlemmar som viktiga bärare av kyrkans uppdrag, däribland undervisningsuppdraget. Ideellt forum är en mötesplats för erfarenhetsutbyte och inspiration för individer, grupper och anställda och flera stiftsmedarbetare är djupt involverade i detta utvecklingsarbete. Enskilda församlingar kan formellt ansluta sig till nätverket, vilket 19 församlingar har gjort. Övriga församlingar kan ändå få del av löpande information via Ideellt forums webbplats eller via närvaro på sociala medier, främst via Facebook, Twitter och Ideellt forums blogg.

Utbildningar

Ideellt forum i Svenska kyrkan har tagit initiativ till en rad kortare och längre utbildningar för att stärka frivillighet och idealitet. *Att leda ideella medarbetare* är en utbildning för församlingar som vill utveckla delaktighet och engagemang genom att rekrytera, involvera, inspirera ideella medarbetare i församlingarna. Syftet är att stärka anställda som samordnar och leder ideella medarbetare. Utbildningen omfattar fyra kurstillfällen och mellan varje tillfälle har deltagarna uppgifter som relaterar till ett utvecklingsarbete i den egna församlingen. Utbildningen genomförs på flera platser i landet i samverkan med de fyra folkhögskolorna Helsingborg, Sigtuna, Strömbäck och Vadstena.

Ideellt forums arbetslagsutbildning är en utbildning på tre halvdagar som riktar sig till arbetslag i församlingar som vill utveckla det ideella engagemanget. Utbildningen hålls i församlingens lokaler och leds av personal från respektive stift i samarbete med Sensus studieförbund eller Ideellt forums samordnare.

En ny utbildning, *Idealitet och migration*, har nyligen introducerats. Det är en digital utbildning som utgör en introduktion till arbetet med att möta människor som är nyanlända i Sverige. Där får man lära sig mer om Svenska kyrkan och vad det innebär att vara ideell. Man får kunskap som bidrar till att man blir ett bättre stöd för de människor man möter. Utbildningen går att genomföra på egen hand eller i grupp.

Resursbank och mötesplatser

I Ideellt forums resursbank på nätet finns böcker och skrifter som utarbetats av Ideellt forum. Man vill gärna att resursbanken kompletteras med artiklar, boktips och metoder och välkomnar alla som vill bidra till resursbanken.

Ideellt forum anordnar möten för erfarenhetsutbyte och lärande som vänder sig till ideella, förtroendevalda och anställda. Under 15 år har Ideellt forum bjudit in till större nationella konferenser de s.k. Idédagarna som samlat hundratals människor varje år, senast i oktober 2018 i Helsingborg. Under 2019 tar Ideellt forum paus från att arrangera dessa dagar för att utvärdera och fundera på vilket sätt man bäst framöver erbjuder mötesplatser. Dock planerar man att erbjuda Idédagarna på nytt under första helgen i oktober 2020, denna gång i Eskilstuna och då i samverkan med Eskilstuna pastorat och Sensus Svealand.

Volontärbyrån i Svenska kyrkan

Volontärbyrån i Svenska kyrkan startade som ett samarbetsprojekt inom Svenska kyrkan mellan Luleå stift, Piteå landsförsamling, Sensus studieförbund, Ideellt forum i Svenska kyrkan samt i samarbete med den större Volontärbyrån knuten till paraplyorganisationen Forum – Idéburna organisationer med social inriktning, som rymmer många andra civilsamhällesorganisationer.

Volontärbyrån i Svenska kyrkan är ett webbaserat verktyg inom Ideellt forums verksamhet med syfte att de människor som vill göra en ideell insats i Svenska kyrkan ska finna uppdrag och att församlingar som behöver hjälp ska finna människor som kan bidra. Volontärbyrån har därför skräddarsytt en webbplats och skapat en portal för Svenska kyrkan där uppdrag från församlingar kan publiceras. Dessutom kan varje enskild församling få en egen minisökfunktion att ha på sin egen webbsida som visar den egna församlingens uppdrag.

Stöd från nationell nivå

Den nationella nivån har under flera år anslagit ett ekonomiskt verksamhetsbidrag till Ideellt forum i Svenska kyrkan samt till Volontärbyrån i Svenska kyrkan, år 2019 uppgick anslaget till sammanlagt 400 000 kronor. Medarbetare från nationell nivå har funnits med i styrgruppen för Ideellt forum samt medverkat som resurspersoner vid flera mötesplatser som arrangerats. För närvarande finns ingen representant i styrgruppen men ambitionen finns att någon ska vara med på nytt. Samtal pågår med samordnaren för Ideellt forum om vem som skulle kunna ingå och hur samarbetet skulle kunna utvecklas än mera framöver.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2019:4.
2. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2019:22.

Kyrkolivsutskottet vill uttrycka vikten av Svenska kyrkans olika medarbetares kunskap och kompetens, de inom vinningstjänsten, andra anställda, förtroendevalda samt ideellt engagerade med olika bakgrund. När det finns respekt för varandras uppdrag och samspelet fungerar bra kan församlingens grundläggande uppgift utföras på bästa sätt.

Utskottet anser att det i många församlingar redan finns möjlighet och utrymme för människor som vill bidra med insatser på ideell basis, med stöd från goda anställda medarbetare. Utskottet menar dock att de ideellt engagerades roll behöver synliggöras och främjas mera, då deras betydelse inte kan uppmärksammas tillräckligt. Bland Svenska kyrkans alla medlemmar finns kompetens inom varierande kunskapsområden som skulle kunna bidra till församlingens arbete.

Utskottet konstaterar att Ideellt forum i Svenska kyrkan redan bidrar med utbildning av medarbetare för att bättre ta tillvara och leda de människor som vill göra ideella insatser inom Svenska kyrkan. Ideellt forum erbjuder också inspirationsmaterial och mötesplatser för de som vill stärka andra eller själv bidra ideellt. Likaså finns en hel del aktuell litteratur att tillgå både via Ideellt forum och via Verbums förlag, inte minst för den som är ny som förtroendevald.

Likaså finns Sensus studieförbund som stödjer Ideellt forums verksamhet och som genom sin breda studiecirkelverksamhet stärker människor för kunskap, frimodighet och ledarskap.

Utskottet välkomnar de två aktuella motioner som lyfter behovet av större delaktighet i Svenska kyrkans undervisning även om utskottet känner tilltro till allt det goda arbete som redan pågår på många håll. Intentionerna i båda dessa motioner är lovvärda, dock anser utskottet, som beskrivs i bakgrundstexten ovan, att det redan finns ett stort utbud av utbildning att tillgå samt att stiftens erbjuder både fortbildning och inspiration varför utskottet föreslår att motion 2019:4 avslås. Däremot anser utskottet att det saknas ett genomtänkt förhållningssätt från kyrkostyrelsens sida vad gäller ideellt engagerade och lekmäns funktion inom uppdraget undervisning varför utskottet vill att kyrkostyrelsen stärker denna del och fortsätter att samverka med stiftens, inte minst i det aktuella programmet för lärande och undervisning. Av den anledningen föreslår utskottet att kyrkomötet bifaller motion 2019:22.

Uppsala den 3 oktober 2019

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Agne Arnesson, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Agne Arnesson, ordförande, Niklas Grahn, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Eva-Maria Munck, Kent Karlsson, Inga Alm, Ann-Christine From Utterstedt, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Viktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Agneta Lindström Berg, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Elisabet Berggård, Amanda Carlshamre, Nina Wahlin, Ellionor Moberg, Zandra Pettersson, Ralf Dahlgren, Lisa Gerenmark, David Castor och Magnus Jarnling.

Biskop Thomas Petersson har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Vi reserverar oss till förmån för att anse motion 2019:4 besvarad utifrån det övervägande som utskottet gör.

Mats Ershammar, Margaretha Herthelius, Inga Alm och Viktoria Bagi

Reservation 2

Svenska kyrkan bärs i många avseenden upp av såväl lekmän som anställda och församlingsmedlemmar. Lekmännen fyller en viktig funktion i att bistå i församlinglivet och stödja präster, diakoner och församlingspedagoger i deras uppdrag. Dessa yrkesgrupper har genom mångårig utbildning specialiserat sig i undervisning, lärande och själavård. Undervisning och lärande i Svenska kyrkans tro- och bekännelseskrifter kräver inte sällan ett teologiskt och pedagogiskt djup. Jag ser ett värde i att den teologiska, pedagogiska kunskapen och yrkeskunnandet man bär med sig efter sin utbildning värderas och ges en särskild ställning. Att hänskjuta ansvaret i den utsträckning som motionären föreslår kan ge viss tendens till nivåskillnad i lärandet. Mot bakgrund av ovanstående föreslår jag kyrkomötet avslå motion 2019:22.

Ann-Christine From Utterstedt

Särskild mening

KI 2019:5

Vår mening är att motion 2019:4 ska anses besvarad utifrån det övervägande som utskottet gör.

Nina Wahlin och Ellionor Moberg

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2019:6

Låt oss lära på fler sätt

Sammanfattning

Detta betänkande behandlar motion 2019:9 Låt oss lära på fler sätt. Utskottet konstaterar att kyrkostyrelsen gör en del insatser till stöd för ökad tillgänglighet i Svenska kyrkans verksamhet, men utskottet menar att det inte finns något aktuellt och tillräckligt omfattande stöd. Därför föreslår utskottet att kyrkomötet bifaller motion 2019:9.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. bifalla motion 2019:9, punkt 1,
2. bifalla motion 2019:9, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2019:9 av Elise Solberg m.fl., Låt oss lära på fler sätt

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur ett inspirations- och kunskapsstöd på nationell nivå i frågor gällande tillgängligt lärande skulle kunna se ut,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att verkställa den typ av nationellt inspirations- och kunskapsstöd för tillgängligt lärande, som de efter utredning finner lämpligast.

Bakgrund

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet har nyligen behandlat frågor som rör tillgänglighet och funktionsvariationer. År 2016 behandlade Kyrkolivsutskottet motion 2016:60 i sitt betänkande 2016:17. Motionären föreslår att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att finna former för att stötta Svenska kyrkans arbete kring frågor om funktionsvariationer. Utskottet konstaterar att det finns policydokument som innehåller utgångspunkter och utmaningar som ska främja utvecklingsarbete lokalt. Utskottet anser att församlingar och stift kontinuerligt förbättrar och utvecklar sitt bemötande av människor med olika egenskaper. Utskottet betonar även biskopsvisitationens betydelse som instrument för att aktualisera tillgänglighetsfrågor. Utifrån dessa överväganden föreslår utskottet att motionen ska avslås. Kyrkomötet beslutade mot utskottets förslag och biföll motionen. En förstudie har därefter genomförts och redovisats för kyrkostyrelsens arbetsutskott i oktober 2018 med förslag på hur församlingarnas arbete med frågor som rör funktionsvariationer skulle kunna stärkas.

Förra året behandlade kyrkomötet området på nytt med anledning av motion 2018:31 om tillgängligheten i lokaler och verksamheter. Kyrkolivsutskottet föreslår i sitt betänkande 2018:7 att kyrkomötet med anledning av motionen ska uppdra till kyrkostyrelsen att implementera policydokumenten *En kyrka för alla* och *Gåvan att finnas till* samt se över möjligheten att utveckla tillgänglighetsfunktionen i appen *Kyrkguiden*. Kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag. Arbete pågår och uppdraget kommer att slutredovisas till kyrkomötet 2020.

Dela tro – dela liv

År 2018 avslutades den fleråriga nationella satsningen *Dela tro – dela liv*, med syfte att kompetensutveckla och stärka medarbetare i Svenska kyrkan. Likaså skulle den stödja det arbete som pågår och finna nya metoder och tillvägagångssätt för att dela tro och liv. Satsningen har bidragit till flera utvecklingsarbeten inom undervisning och pedagogik samt till erfarenhetsutbyten mellan stift och församlingar. Satsningen har också inneburit inspiration för hur man i församling kan planera för lärande och undervisning. Inom *Dela tro – dela liv* har flera delsatsningar ägt rum, med ett brett spektrum anpassat för olika sätt att lära. Projekten inom satsningen har exempelvis fokuserat på ett lärande med hjälp av rörelse och dans, upplevelser i kyrkorummet eller digitalt lärande. Vissa delsatsningar som t.ex. *Godly Play* innehåller metoder som kan lämpa sig väl i mötet med människor med funktionsvariationer, likaså appen *Kyrkan* som lämpar sig för den som inte kan läsa samt appen *Stjärnans väg* för den som lär bäst på egen hand. Satsningen *Dela tro – dela liv* kan ses som ett komplement till stiftens ordinarie fortbildningar och fortbildningsansvar enligt kyrkoordningen. Likaså har satsningen varit ett stöd för arbetsgivarna, d.v.s. församlingens ansvar för sina medarbetares kontinuerliga kompetensutveckling.

Som en fortsättning av *Dela tro – dela liv* utvecklas nu ett långsiktigt program för lärande och undervisning som gör det möjligt att i samarbete med stift och församlingar samordna, utveckla och tillgängliggöra det arbete som pågår och det material som finns kring undervisningsuppdraget.

Inspirations- och kunskapsstöd för tillgängligt lärande

I flera stift pågår redan arbete för tillgängligt lärande och det finns en hel del kunskap och erfarenhet i Svenska kyrkans församlingar att ta tillvara, främst inom området barn och unga. I enskilda församlingar finns goda exempel på samarbeten med riks-täckande funktionsrättsförbund anslutna till *Funktionsrätt Sverige* samt med fristående funktionsrättsorganisationer i län och kommuner, inte minst på konfirmandsidan. Flera konfirmandläger som erbjuds återkommande och som riktar sig till unga i behov av särskilt stöd härbärgerar kunskap och erfarenhet. Åren 2003–2004 samt 2010–2011 genomfördes större nationella utbildningssatsningar, i samarbete med *Ågrenska stiftelsen* i Göteborg och Sensus studieförbund, med fokus på neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och med tonvikt på förhållningssätt samt metodik. Utbildningen riktade sig till stiftsanställda med ansvar för att fortbilda konfirmand- och ungdomsledare.

I Svenska kyrkans riktlinjer för konfirmandarbetet framgår det i bestämmelse 12 att konfirmander med funktionsnedsättning har rätt till konfirmandundervisning utifrån sina individuella förutsättningar och om så behövs ska möjlighet till annat upplägg av konfirmandtiden finnas. Det framgår också att stiftet ansvarar för att kompetens finns att tillgå för den församling som önskar konsultation kring frågor som rör konfirmander med funktionsnedsättning.

Våren 2017 samlades representanter från stift och församlingar till ett nationellt rådslag gällande arbete med barn och unga med funktionsvariationer. Då efterlystes ett utökat stöd för arbetet i form av kommunikation, teologisk fördjupning, fortbildning samt mötesplatser för erfarenhets- och informationsdelande. Liknande behov framkom i en nationell konferens om barn och unga i behov av särskilt stöd vilken genomfördes i november 2018. I konferensen deltog cirka 20 personer från stift och församlingar.

I den handlingsplan som presenterades för kyrkostyrelsens arbetsutskott i oktober 2018 föreslås bl.a. mötesplatser för kompetensutveckling, verktyg för konsekvensanalys som ska kunna säkerställa tillgänglighet, inkludering och motverka diskriminering samt en grundutbildning för medarbetare och förtroendevalda. Bland dessa insatser kommer en prioritering troligtvis att behöva göras och insatserna behöver ställas i relation till övriga insatser som ska göras från nationell nivå. En webbsida för kunskap och inspiration i tillgänglighetsfrågorna planeras dock för Svenska kyrkans intranät och enligt uppgift bör den finnas tillgänglig våren 2020. Sidan framställs i samverkan med Högalids församling i Stockholm och Sensus studieförbund.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2019:9.

Utskottet konstaterar att kyrkostyrelsen gör flera insatser för att bidra till ökad tillgänglighet i Svenska kyrkan och i bakgrundsbeskrivningen finns en redogörelse av vilka de är. En förstudie har genomförts med förslag på hur församlingarnas arbete med frågor som rör funktionsvariationer skulle kunna stärkas och det pågår arbete för att implementera policydokument vilket är bra, men insatserna är inte tillräckligt omfattande.

I en tid av prioriteringar på nationell nivå vill Kyrkolivsutskottet påtala vikten av ett genomtänkt tillgänglighetsperspektiv, inte minst för att stärka ett tillgängligt lärande. Utskottet anser att tillgänglighetsfrågorna måste beaktas i programmet för lärande och undervisning, gärna i samarbete med funktionsrättsorganisationer. Det pågår redan en del arbete i stiftet för tillgängligt lärande och det finns erfarenheter i församlingar att ta tillvara. Det är dock angeläget med stöd från nationell nivå för erfarenhetsutbyte, samordning och kompetensutveckling, vilket också lyfts i den handlingsplan som ingår i den förstudie som gjorts. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att bifalla motion 2019:9.

Uppsala den 3 oktober 2019

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Agne Arnesson, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Agne Arnesson, ordförande, Niklas Grahn, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Eva-Maria Munck, Kent Karlsson, Inga Alm, Ann-Christine From Utterstedt, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Vicktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

KI 2019:6

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Agneta Lindström Berg, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Elisabet Berggård, Amanda Carlshamre, Nina Wahlin, Ellionor Moberg, Zandra Pettersson, Ralf Dahlgren, Lisa Gerenmark, David Castor och Magnus Jarnling.

Biskop Thomas Petersson har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2019:7

Alphakurser

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2019:17 och motion 2019:33 som båda handlar om Alphakurser. Utifrån Svenska kyrkans äktenskapssyn finner utskottet det problematiskt att uppmuntra till Alphakurser och föreslår därför avslag på båda motionerna.

Till betänkandet finns två reservationer, ett särskilt yttrande och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2019:17,
2. avslå motion 2019:33, punkt 1,
3. avslå motion 2019:33, punkt 2.

Motionernas förslag

Motion 2019:17 av Torbjörn Aronson, Studievägledning för Alphakursen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av Alphakursens material i syfte att ta fram en studievägledning till hjälp för församlingar i Svenska kyrkan som önskar använda Alphakursen för undervisning av vuxna.

Motion 2019:33 av Elisabeth Sandlund m.fl., Alphakurser i Svenska kyrkan

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att i lämplig form göra ett uttalande med innebörd att Alphakurser är en beprövad och bra metod att undervisa vuxna om kristen tro, väl förenlig med Svenska kyrkans tro och lära,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att från och med 2020 års budget avsätta en miljon kronor som årligt stöd till Alpha Sverige.

Bakgrund

Tidigare behandling i kyrkomötet

Alphakurserna behandlades i kyrkomötet 2014 med anledning av motion 2014:74 där motionären föreslog ett årligt ekonomiskt anslag till Alpha Sverige. Kyrkomötet avslög motionen på Kyrkolivsutskottets förslag i betänkande KI 2014:13. Utskottet lyfter fram positiva erfarenheter från Alphakurserna och ser verksamheten som meningsfull då många människor beretts möjlighet att lära känna kristen tro och

livshållning. Men utskottet menar att det finns många olika vägar och pedagogiska modeller till stöd för församlingarnas arbete med trosundervisning och att denna rikedom av olika modeller kompletterar varandra. I betänkandet framgår också att den nationella nivån inte ger något kontinuerligt ekonomiskt stöd till specifika pedagogiska modeller eller koncept men arbetar brett med pedagogiskt utvecklingsarbete i olika nationella stiftsnätverk. Utskottet menar också att det är upp till församlingarna att välja den pedagogiska modell som passar bäst för att människor ska lära känna kristen tro i deras församling.

Utskottet hänvisar även till den nationella satsningen *Dela tro – dela liv* och menar att olika pedagogiska modeller lyfts fram inom ramen för den satsningen.

Alphakurser

Alphakurser är en undervisningsmetod som initierades på 1980-talet i Anglikanska kyrkan i London. Först riktade sig kursen till nya medlemmar men allt eftersom erbjöds kurserna också till de som ville lära känna och utforska grunderna i kristen tro. Alpha har efter det vuxit till en världsvid rörelse i ca 170 länder och det specifika material som används har översatts till 112 olika språk. Alpha finns även inom katolska kyrkan, ortodoxa kyrkan och inom samtliga större protestantiska kyrkor. I Sverige startade de första Alphakurserna i mitten av 1990-talet i Sollentuna församling i Stockholms stift och idag har cirka 100 000 personer deltagit i någon Alphakurs i Sverige. Alla är välkomna till kurstillfällena som kan äga rum på caféer, vid universitet, i hem, i kyrkor eller på andra platser. Ingen Alphakurs är den andra lik, men generellt har kurserna tre saker gemensamt: mat, föredrag och samtal. Föredragen som vanligtvis är ungefär 30 minuter långa ska inspirera till samtal och framförs antingen av någon ledare på plats eller via en film. Frågorna som lyfts i föredragen omfattar frågor som: Vem är Jesus? Varför måste Jesus dö? Hur ska jag kunna tro? Varför och hur ska vi be? Vem är den helige Ande? samt Hur leder Gud oss? Den viktigaste delen av varje Alphakurs är möjligheten att dela tankar och funderingar kring dagens ämne och samtala om detta i en liten grupp. Vanligtvis hålls kursen över elva veckor, tio kurskvällar och ett veckoslut och varje tillfälle lyfter olika ämnen och frågor som berör tron. I många fall är det gratis att delta i en Alphakurs men ibland tar arrangörerna ut en avgift för att täcka matkostnaderna.

Personalen som arbetar för Alpha Sverige består av en nationell ledare och en koordinator, därtill finns ett antal volontärer. På webbsidan kan en arrangör gratis presentera en Alphakurs för vidare spridning av information. På webbsidan finns också Ungdomsalphas, en filmserie i 13 avsnitt som presenterar kristen tro för yngre.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motionerna 2019:17 och 2019:33.

Kyrkolivsutskottet finner det problematiskt att bistå det motionärerna anför kring Alphakurser om man studerar några av de texter som finns i material som används i Alphas verksamhet idag. I t.ex. boken *Livets frågor*, 2017, med förord av *Alpha Sveriges* nationella ledare och utgiven av *Alpha Sverige* om den kristna trons kärna, understryker den anglikanska prästen och förgrundsgestalten Nicky Gumbel, t.ex. att äktenskapet är reserverat enbart för man och kvinna. Texterna i boken är ämnade att ge underlag till föredragshållare på Alphakurser. Utskottet menar att den tveksamma hållning som finns till samkönade äktenskap inte är förenlig med Svenska kyrkans äktenskapssyn.

Kyrkomötet 2009 beslutade att äktenskapet kan omfatta såväl par av olika kön som par av samma kön och Svenska kyrkan har nu en vigselordning för både homo- och heterosexuella par. Svenska kyrkan ska vara en inkluderande kyrka, där hbtq-personer känner sig trygga och accepterade. *Regnbågsnyckeln*, även den initierad av kyrkomötet, erbjuds idag alla församlingar i Svenska kyrkan och är en märkning som församlingar kan få. Den visar att församlingens förtroendevalda och medarbetare har deltagit i utbildning och genomfört reflektioner som lett fram till att församlingen utarbetat visioner för en inkluderande kyrka med vilja att arbeta aktivt för mångfald och öppenhet.

I utskottet finns dock goda erfarenheter lokalt av Alphakurser som en väg för vuxna att lära känna kristen tro. Det är också en möjlighet att lära känna människor man kanske inte annars skulle träffa genom den öppna inbjudan och måltidsgemenskap Alphakurserna har. Även yngre kan tilltalas av konceptet och kurserna kan främja ekumenik. Men då Alphakonceptet inte ägs av Svenska kyrkan och Alpha inte tillåter grundläggande avvikelser från innehåll och form, är det inte möjligt att utarbeta den översyn som skulle krävas för en för Svenska kyrkan anpassad studievägledning.

Av anledningarna ovan föreslår kyrkolivsutskottet kyrkomötet att avslå motionerna 2019:17 och 2019:33 i sin helhet.

Utskottet vill även uttrycka att de metoder och den samtalsmetodik som används i Alphakurser är något som kan användas i församlingens undervisning och även lyftas fram som ett exempel på metodik i programmet för lärande och undervisning.

Väl medvetna om den goda intention motionärerna har för att hjälpa församlingar pedagogiskt och metodiskt i deras undervisning av vuxna, anser utskottet att vikten av att inte göra skillnad på människor är överordnad den pedagogiska ambitionen *Alpha Sverige* har.

Uppsala den 4 oktober 2019

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Agne Arnesson, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Agne Arnesson, ordförande, Niklas Grahn, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egarde, Eva-Maria Munck, Kent Karlsson, Inga Alm, Ann-Christine From Utterstedt, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Vicktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Agneta Lindström Berg, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Elisabet Berggård, Amanda Carlshamre, Nina Wahlin, Ellionor Moberg, Zandra Pettersson, Ralf Dahlgren, Lisa Gerenmark, David Castor och Magnus Jarnling.

Biskop Thomas Petersson har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig mot beslutet med hänvisning till mitt bifallsyrkande av motion 2019:17 och motion 2019:33, båda att-satserna.

Torbjörn Aronson

Reservation 2

Jag reserverar mig till utskottets förslag i betänkande 2019:7, till förmån för motion 2019:17.

Ann-Christine From Utterstedt

Särskilt yttrande

Jag stödjer beslutet att avslå motionerna men reserverar mig mot de skarpa negativa formuleringarna kring Alphakurser i utskottets övervägande. Dessa är varken grundade i innehållet i samtalshäftet eller ledarguiden, utan bygger på en mening i ett förord till ett associerat material. Jag tar avstånd från den apostroferade meningen i detta material, men är medveten och har själv erfarit hur Alpha-kurskonceptet, kompletterad med Svenska kyrkans ram och teologi, bidragit till att sänka tröskeln till kyrkan och hjälpt människor att upptäcka en kristen tro.

Eva-Maria Munck

Särskild mening

Jag anmäler särskild mening vad gäller utskottets avslagsyrkande för motionerna 2019:17 och 2019:33.

Alpha-konceptet är ett av världens mest spridda och använda koncept för att nå människor med evangeliet. I Svenska kyrkan utgör Alpha-kurserna en bred mötesplats med dem av våra medlemmar som sällan eller aldrig deltar i gudstjänster och andra kyrkliga samlingar – ofta med följd att de blir en del av den gudstjänstfirande församlingen.

Jag anser att utskottet skulle ha yrkat bifall till motionerna.

David Castor

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2019:8

Tematiskt kyrkomöte 2019 – Undervisning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar Kyrkolivsutskottet kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 om undervisning. Utskottet välkomnar kyrkostyrelsens förslag till uttalande och tycker att texten i stora delar är mycket bra, men utskottet har några smärre förslag till justeringar i första avsnittet av uttalandet och föreslår i stället kyrkomötet att anta utskottets förslag till uttalande. Därför föreslår utskottet kyrkomötet att avslå kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5.

Utskottet föreslår att kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5, punkt 2 samt beaktar de perspektiv som utskottet anfört beträffande den strategiska satsningen för undervisning.

Till betänkandet finns ett särskilt yttrande.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå kyrkostyrelsens förslag i KsSkr 2019:5, punkt 1,
2. med anledning av kyrkostyrelsens förslag i KsSkr 2019:5, punkt 1, göra ett uttalande enligt utskottets förslag:

Kyrkomötet uppmanar hela Svenska kyrkan till en långsiktig och systematisk satsning på undervisning och lärande.

Varje tid har sina utmaningar till undervisning och lärande. Vi lever i en tid då vi enligt forskarna har en begränsad tid på oss att undvika en ännu större klimatkris än den vi befinner oss i. Vi behöver lära oss nya sätt att leva och bygga samhällen som kan möta behovet av en hållbar framtid för nya generationer och för dem som redan drabbas värst av ojämlikhet, fattigdom, migration och ohållbara livsmönster. Vad kan den kristna traditionen bidra med i denna situation? Tillsammans i Svenska kyrkan behöver vi lära och undervisa om bibelns berättelser och kristen tro samt om anknytningar och samband mellan människors livsfrågor och bibelns berättelser, synliggöra kristen etik och den kristna trons bidrag för rättvisa, fred och försoning samt tolka och uttrycka kristen tro så att dess förmåga att ge oss människor mening och livsmod blir tydlig i vår tid.

Med andra ord, vi behöver redovisa grunden för vårt hopp (1 Petrus 3:15).

Tillsammans med gudstjänst, diakoni och mission utgör undervisning Svenska kyrkans grundläggande uppgift. Till en holistisk förståelse av undervisning hör åtminstone tre aspekter. Det handlar om att förvärva kunskap, formas in i kristet liv samt att fortsätta utvecklas och förvandlas. Detta ligger i kyrkans uppdrag och syfte: ”människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap

skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas”. (Kyrkoordningen, Andra avdelningen, Inledning)

Samtidigt är det ett faktum att kunskapen om kristen tro sjunker snabbt i samhälle och kyrka. Viss kunskapsförmedling om religioner ingår i skolans undervisning. Det är dock inte tillräckligt. Vi behöver stärka den praktiska förmedlingen av kristen tro, inte minst i hemmen. Socialt engagemang kan också vara en väg till tro. Kallelserna att dela evangeliet gäller inte bara kyrkans anställda utan hela Guds folk.

Undervisning och lärande har alltid varit viktigt i lutherskt kyrkoliv. I Svenska kyrkans församlingar finns redan ett fokus på barns och ungas lärande, men även vuxnas. I vår tid är det en överlevnadsfråga att allt detta goda arbete lyfts upp till ett systematiskt och sammanhängande program för lärande och undervisning. Trons kunskap, trons liv och den ständiga omvändelsen, växten och förvandlingen behöver hållas samman.

Kraftsamlingen för undervisning och lärande bygger på evangeliet om Jesus Kristus och ska komma till uttryck i alla de möten som vi redan har, genom medverkan på andra arenor och genom att utnyttja digital teknik. Den omfattar allt från det individuella mötet i den lokala församlingen till det digitala materialet som finns på nätet.

Programmet ska tillåta kyrkans medlemmar livet igenom att förstå den identitet och frihet som dopet ger. Det ska möjliggöra att de verktyg och den kraft som finns i tron används i brottningen med de existentiella frågorna som varje människa ställs inför. Det ska öka insikten om trons väsen och betydelse för hela samhället.

3. bifalla kyrkostyrelsens förslag i KsSkr 2019:5, punkt 2,
4. att med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5, punkt 3 uppdra till kyrkostyrelsen att i sitt framtida strategiska arbete beakta det Kyrkolivsutskottet anfört beträffande undervisning.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 Tematiskt kyrkomöte 2019

– Undervisning

Kyrkomötet beslutar att

1. med anledning av behovet av en kraftsamling i Svenska kyrkan kring undervisning och lärande göra ett uttalande:

Kyrkomötet uppmanar församlingar, stift och den nationella nivån till en unik satsning på undervisning och lärande.

Varje tid har sina utmaningar till undervisning och lärande. Vi lever i en tid då vi enligt forskarna har en begränsad tid på oss att undvika en ännu större klimatkris än den vi befinner oss i. Vi behöver lära oss nya sätt att leva och bygga samhällen som kan möta behovet av en hållbar framtid för nya generationer och för dem som redan drabbas värst av ojämlikhet, fattigdom, migration och ohållbara livsmönster.

Vad kan den kristna traditionen bidra med i denna situation? I Svenska kyrkans kraftsamling för undervisning och lärande vill vi lyfta fram följande:

- Vi behöver lära och undervisa om bibelns berättelser och kristen tro.
- Vi behöver synliggöra kristen etik och den kristna trons bidrag för rättvisa, fred och försoning.
- Vi behöver tolka och uttrycka kristen tro så att dess förmåga att ge oss människor mening och livsmod blir tydlig i vår tid.

Med andra ord, vi behöver redovisa grunden för vårt hopp (1 Petrus 3:15).

Tillsammans med gudstjänst, diakoni och mission utgör undervisning Svenska kyrkans grundläggande uppgift. Till en holistisk förståelse av undervisning hör åtminstone tre aspekter. Det handlar om att förvärva kunskap, formas in i kristet liv samt att fortsätta utvecklas och förvandlas. Detta ligger i kyrkans uppdrag och syfte: ”människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas”. (Kyrkoordningen, Andra avdelningen, Inledning)

Samtidigt är det ett faktum att kunskapen om kristen tro sjunker snabbt i samhälle och kyrka. Viss kunskapsförmedling om religioner ingår i skolans undervisning. Det är dock inte tillräckligt. Vi behöver stärka den praktiska förmedlingen av kristen tro, inte minst i hemmen. Socialt engagemang kan också vara en väg till tro. Kallelsen att dela evangeliet gäller inte bara kyrkans anställda utan hela Guds folk.

Undervisning och lärande har alltid varit viktigt i lutherskt kyrkoliv. I Svenska kyrkans församlingar finns redan ett fokus på barns och ungas lärande, men även vuxnas. I vår tid är det en överlevnadsfråga att allt detta goda arbete lyfts upp till ett systematiskt och sammanhängande program för lärande och undervisning. Trons kunskap, trons liv och den ständiga omvändelsen, växten och förvandlingen behöver hållas samman.

Kraftsamlingen för undervisning och lärande bygger på evangeliet om Jesus Kristus och ska komma till uttryck i alla de möten som vi redan har, genom medverkan på andra arenor och genom att utnyttja digital teknik. Den omfattar allt från det individuella mötet i den lokala församlingen till det digitala materialet som finns på nätet.

Programmet ska tillåta kyrkans medlemmar livet igenom att förstå den identitet och frihet som dopet ger. Det ska möjliggöra att de verktyg och den kraft som finns i tron används i brottningen med de existentiella frågorna som varje människa ställs inför. Det ska öka insikten om trons väsen och betydelse för hela samhället.

2. uppdra till kyrkostyrelsen att i samverkan med stift och församlingar kraftsamla kring undervisning,
3. uppdra till kyrkostyrelsen att i sitt framtida strategiska arbete beakta det kyrkomötet anförts beträffande undervisning.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 Tematiskt kyrkomöte 2019 – Undervisning i Ln 2019:2y, *bilaga*.

Bakgrund

Kyrkostyrelsen behandlar området undervisning i skrivelse KsSkr 2019:5, som är temat för årets kyrkomöte. Skrivelsens utgångspunkt är att Svenska kyrkans undervisning och lärande är av stor betydelse. Detta i en tid då inte bara relationen till Svenska kyrkan försvagats utan även kunskapen om den kristna traditionen och människors förtrogenhet med det kristna språket i stort minskat och många människor förlorat ett existentiellt språk. Kyrkostyrelsen menar att Svenska kyrkan de närmaste åren behöver utveckla och fokusera sitt undervisningsuppdrag så att grunden för vårt kristna hopp lyfts fram samlat och kraftfullt. Kyrkostyrelsen formulerar i sin skrivelse vad undervisningsuppdraget innebär, vems uppdraget är och vem det angår samt hur det kan utföras i vår tid. Vidare finns i skrivelsen även visioner för vad som ska ha uppnåtts 2030.

Kyrkostyrelsen föreslår kyrkomötet att en kraftsamling ska genomföras i Svenska kyrkan kring undervisning i samverkan med stift och församlingar. Kyrkostyrelsen föreslår också att kyrkomötet gör ett uttalande som uppmanar församlingar, stift och den nationella nivån till en unik satsning på undervisning och lärande enligt förslaget ovan.

Kyrkostyrelsen är även angelägen att få ta del av kyrkomötets erfarenheter kring undervisning och lärande och skrivelsen innehåller därför förslag till frågeställningar som kan utgöra utgångspunkt för samtal i utskotten. För Kyrkolivsutskottets samtal föreslås följande frågor:

- ◆ Hur utvecklar vi en pedagogik som håller samman information, formation och transformation?
- ◆ Vad skulle undervisningsplaner för Svenska kyrkan behöva innehålla?
- ◆ Hur stärker och förtydligar vi sambandet mellan tro och handling så att många fler kan säga ”jag är kristen och därför...”?
- ◆ Hur stärker vi betydelsen av kyrkolivet för det offentliga rummet?
- ◆ Hur levandegör vi den folkbildningstradition som bygger på gemensamt lärande och erfarenhetsutbyte?

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att med anledning av behovet av en kraftsamling i Svenska kyrkan kring lärande och undervisning göra ett uttalande enligt kyrkolivsutskottets förslag.
2. Kyrkomötet beslutar uppdra till kyrkostyrelsen att i samverkan med stift och församlingar kraftsamla kring undervisning.
3. Kyrkomötet beslutar att med anledning av beslutspunkt 3 i kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 uppdra till kyrkostyrelsen att i sitt framtida strategiska arbete beakta det Kyrkolivsutskottet anfört beträffande undervisning.

Uttalandet

Utskottet välkomnar det förslag till uttalande som kyrkostyrelsen utarbetat och tycker att texten i stora drag är mycket bra. Utskottet uppskattar särskilt att uttalandet tar sin utgångspunkt i den existentiella frågan om en hållbar framtid och lyfter den klimatkris vi befinner oss i samt det hopp som den kristna traditionen kan bidra med.

Dock har utskottet några förslag på justeringar i det första stycket samt ett förslag till en helt ny första mening. Anledningen är att utskottet önskar komma bort ifrån ett ”vi och dom” perspektiv samt att kyrkomötet redan tagit initiativ till satsningen på undervisning och lärande och därför inte behöver uppmana den nationella nivån att satsa. Utskottet vill också redan i inledningen markera att satsningen är långsiktig och systematisk och förstärka omfattningen genom en inledande formulering som utskottet finner bättre.

Kraftsamla kring undervisning

Utskottet delar de motiv som uttrycks i kyrkostyrelsens skrivelse som grund för satsningen och menar att det ligger i kyrkans uppdrag att ständigt arbeta med undervisning och kontextualisering, där vi har en särskild uppgift i vår tid att undervisa och lära. Många är faktorerna som bidragit till att kunskapen om kristen tro minskat.

När kyrkans undervisning visar på livets yttersta värdegrund kan livsmod, fri-modighet och tillit stärkas. Många upplever en slags existentiell rotlöshet, inte minst barn och unga, i vår tids materiella överflöd. Kristen tro kan bidra till att fylla det vakuum som många känner i vår tid. Utskottet menar även att återväxten är angelägen för ett framtida levande församlingsarbete. Av dessa anledningar föreslår utskottet kyrkomötet att bifalla kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 punkt 2.

Perspektiv i Undervisning

Utskottet vill särskilt lyfta några angelägna perspektiv i det fortsatta strategiska arbetet och i programmet för lärande och undervisning som utskottet anser behöver förstärkas.

- ◆ Tillgänglighet
- ◆ Folkbildning
- ◆ Ideellt engagemang och delaktighet
- ◆ Anknytning livsfrågor och evangeliet

Vi måste börja med oss själva, var och en, och våga stå för vår tro och tala om den och den kristna tradition vi står i, med både mod och stolthet. Alla kan bidra till undervisning och lärande och ska känna ägandeskap och ansvar för att delta i Svenska kyrkans satsning på undervisning och lärande.

Utskottet menar att vi ska värna de riter kyrkans tradition erbjuder, lyfta fram dem och relatera dem till människors längtan och behov. Ett exempel är den ljusständning under Allhelgonahelgen som vunnit människors hjärtan de senaste åren och fått betydelse för vår sorg, saknad, tacksamhet och hopp.

Det är av stor vikt att i nära samarbete med människor bekräfta den tro som redan finns och på det sätt tron kommer till uttryck och hur människor för hjärtats samtal med Gud. Att utan krav på hur en kristen identitet och tro ser ut, bejaka att många människor möter Gud i naturen eller genom t.ex. musik och inte genom regelbundna gudstjänstbesök. Detta utmanar kyrkan att i samarbete med t.ex. kulturföreningar och musikliv söka tro och mening. Samtidigt ska vi värna den sedan århundranden gemensamma kristna tradition som folkkyrka och det församlingsliv i Svenska kyrkan som varje dag bär människors längtan och uttrycker vårt hopp. Detta är förhållningsätt som bidrar till transformation och till förtrogenhet med kristen tro och som utskottet menar redan genomsyrar en stor del av Svenska kyrkan.

Undervisningsuppdraget bör ta hänsyn till de olikheter människor uppvisar i kontaktytorna med församlingen och ha förmåga att variera undervisningens innehåll och form utifrån dessa olikheter. Det är inte säkert att de människor som t.ex. har livslånga men lågintensiva kontakter med sin församling har samma behov som de människor som besöker mer regelbundet. Undervisningen bör ha sin utgångspunkt utifrån människors frågor och livssituation.

Vi människor hör det som sägs, men uppfattar också vad som görs. Lärande sker alltid i sammanhang och i relationer. Utskottet anser därför att det är viktigt att församlingar skapar sammanhang och relationer som är generationsöverskridande och där kunskaper, erfarenheter och tro kan delas. Svenska kyrkan är en trosgemenskap och det är i denna gemenskap undervisningsuppdraget ska tolkas.

För att Svenska kyrkan ska vara trovärdig och relevant krävs också kontinuerlig och systematisk omvärldsanalys av vår samtid, av den värld vi lever i och av människors livsvillkor.

Särskilda perspektiv som saknas

De områden utskottet särskilt vill lyfta fram utifrån de samtal som förts i utskottet och som aktualiserats i utskottets betänkanden i årets kyrkomöte är att det i planeringen för undervisningssatsningen saknas tillgänglighet, folkbildning samt ideellt engagemang och delaktighet. Att vi människor lär på olika sätt är sant, dels för att vi är olika personligheter med olika förutsättningar och har formats på olika sätt och dels för att vår livssituation ser olika ut. Det finns också fysiska och psykiska funktionsnedsättningar som kräver särskilda insatser i Svenska kyrkans församlingar. Det handlar om att vara en kyrka för alla, tillgänglig och med förmåga till olika språk och sätt att förmedla kristen tro. Utskottet ser också möjligheter med sociala medier och digital kommunikation. Här kan Svenska kyrkan öka sin närvaro och dela erfarenheter av liv, tro och hopp. Den digitala arenan erbjuder stora möjligheter för folkbildning om kristen tro.

Utskottet vill att folkbildningsperspektivet stärks ytterligare i satsningen på lärande och undervisning. Det behövs både spets och bredd. Vi ska erbjuda låga trösklar men också förkovran med bibelkunskap och fördjupning i kristen tro. Vi behöver förstärka den tradition som funnits i Sverige av folkbildning för ett demokratiskt samhälle som bemyndigar alla människor och till ökad kunskap, reflektion och handling. Folkbildning bidrar till ett rättighetsperspektiv som får oss att växa som människor och till fördjupning i existentiella frågor. Rent konkret anser utskottet att våra svenskkyrkliga folkhögskolor måste användas i programmet för lärande och undervisning liksom Svenska kyrkans studieförbund Sensus.

Utskottet vill betona vikten av Svenska kyrkans olika medarbetares kunskap och kompetens, de inom vinningstjänsten, andra anställda, förtroendevalda samt ideellt engagerade och att samspelet dem emellan fungerar i arbetet för undervisning. Utskottet anser att betydelsen av delaktighet och ideellt engagemang inte kan uppmärksammas tillräckligt mycket. Bland Svenska kyrkans medlemmar finns stor kompetens som skulle kunna bidra i församlingens arbete med undervisning. Alla människors bidrag och delaktighet ligger i kyrkans väsen men behöver ständigt påtalas för att inte begränsa perspektiv och för att bidra till ett hållbart samhälle och kyrka.

Svenska kyrkan ska självklart undervisa om den kristna läran och om det som läran pekar på, evangeliet om Jesus Kristus. Denna undervisning bör på ett systematiskt sätt fokusera på att hjälpa människor att utveckla en existentiell grund att stå på och att med denna grund få möta evangeliet.

Uppsala den 4 oktober 2019

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Niklas Grahn, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Niklas Grahn, ordförande, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Eva-Maria Munck, Kent Karlsson, Agne Arnesson, Inga Alm, Ann-Christine From Utterstedt, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Vicktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Agneta Lindström Berg, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Elisabet Berggård, Amanda

Biskop Thomas Petersson har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskilt yttrande

I kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 Tematiskt kyrkomöte 2019 med förslag om uttalande av kyrkomötet inleds bakgrundsbeskrivningen med varje tids utmaningar. Bland utmaningarna återfinns klimatfrågan. Jag delar synen om omsorg om skapelsen, förvaltningskapstanken och devisen att lämna över jorden i ett gott skick till efterkommande generationer. Det är otvetydigt att det sker klimatförändringar. Däremot vill jag understryka betydelsen av att nyansera forskningsläget i frågan om hur snabbt det sker och graden av mänsklig påverkan, vilket jag menar saknas i skrivelsen. Ett stort antal yrkesverksamma forskare gav så sent som den 23 september i år en annan bild av klimatförändringarna i en skrivelse till FN för att nyansera bilden av klimatförändringarna. Skilda rapporter och uppfattningar har kommit till uttryck vid flera tillfällen i olika länder. Således är forskningen inte enig i klimatfrågan, vilket det kan tolkas som i skrivelsen. Det är därtill av största vikt att vi inte fastnar i en stressad och dystopisk framtidsbeskrivning, utan framhäver konstruktiva lösningar, forskning och utveckling och i egenskap av kyrka förmedlar hopp.

Sverigedemokraterna vill därtill understryka vikten av att inte enbart framhäva klimatfrågan, utan också bredda diskussionen om miljöhot, oaktat de kommer till uttryck i vår närmiljö, eller i Amazonas regnskogar. Svenska kyrkan ska föregå med gott exempel i vår förvaltning och brukande av skog och mark. Som en av vårt lands stora jord- och skogsägare har vår kyrka ett stort ansvar för ett hållbart brukande och vård av skapelsen och bör vara ett föredöme i natur- och kulturvårdshänsyn.

Ann-Christine From Utterstedt

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2019:2y

Tematiskt kyrkomöte 2019 – Undervisning

Läronämndens yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2019:5 Tematiskt kyrkomöte 2019 – Undervisning

Läronämnden följer med intresse den process som KsSkr 2019:5 vill initiera, och framhåller att om arbetet ger upphov till material av bekännelsekaraktär som föreslås behandlas av kyrkomötet, ska detta granskas av Läronämnden (11 kap. 17 § kyrkoordningen).

Uppsala den 29 augusti 2019

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Anna Cöster, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Susanne Rappmann, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Åsa Nyström, biskop Thomas Petersson, biskop Eva Brunne, Göran Eidevall, Marta Axner Ims, Margarethe Isberg, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Mikael Winninge.